

hnทางไกล 'ประเทศรายได้สูง' แผน 14 สร้าง 'บุญใหม่' เศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยตั้งเป้าหมายใหญ่ จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศ "รายได้สูง" ภายใน 12 ปีข้างหน้า นับเป็นความท้าทายอย่างมาก เนื่องจากผ่านมากกว่า 60 ปีนับตั้งแต่มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) จนกระทั่งปัจจุบันที่ใกล้จะจบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) แล้ว ประเทศไทยยังคงติดกับดัก "ประเทศรายได้ปานกลาง" และเริ่มเติบโตรั้งท้ายกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน หลังจาก "หมดบุญเก่า" จาก "ยุคโชติช่วงชัชวาลย์" อย่างไรก็ดี ในปี 2571 ประเทศไทยจะประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571-2576) ซึ่งหลายฝ่ายคาดหวังว่าจะเห็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยครั้งสำคัญ

สศช.รับแผน 13 ยังห่างเป้าหมาย

โดย “ดนุชา พิชยนันท์” เลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กล่าวในเวทีประชุมประจำปี 2569 ภายใต้หัวข้อ “แผน 14 : เปลี่ยนไทยให้ไปไกลกว่าเดิม Thailand's Next Agenda” ว่า หากย้อนดูผลการดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะพบว่า แม้รายได้ต่อหัวของคนไทยจะเพิ่มขึ้น แต่ยังห่างจากเป้าหมายการก้าวสู่ประเทศรายได้สูง เนื่องจากไทยต้องเผชิญวิกฤตต่อเนื่อง ตั้งแต่การระบาดของโควิด-19 สงครามรัสเซีย-ยูเครน เงินเฟ้อสูง สงครามการค้า ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง จนถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ

“ผลจากปัจจัยดังกล่าวทำให้รายได้ประชาชาติต่อหัวในปี 2568 อยู่ที่ประมาณกว่า 8,300 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 9,300 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี ภายในปี 2570 อีกข้อจำกัดสำคัญ คือ ผลผลิตภาพ (Productivity) ของเศรษฐกิจไทยที่เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ โดยปี 2568 ผลผลิตภาพขยายตัวเพียง 1.2% ขณะที่อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศตาม IMD Ranking ปัจจุบันอยู่ที่อันดับ 26 แม้ปรับดีขึ้นจากอันดับ 30 แต่ยังไม่สามารถขยับขึ้นไปถึงกว่าอันดับ 25 ได้”

แผน 14 “ซ่อม-สร้าง” อนาคต

จากข้อจำกัดดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 ที่จะประกาศใช้ในปี 2571 จึงวางเป้าหมายให้เศรษฐกิจไทย “ขยายตัวสูงขึ้น ทั้งถึงมากขึ้น และยั่งยืนมากขึ้น” โดยตั้งเป้าหมายผลักดันอัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ (GDP) ของไทยให้เติบโตในระดับมากกว่า 3% ต่อปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศและประชาชน พร้อมกระจายประโยชน์จากการเติบโตให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และตั้งเป้าหมายยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้อยู่ 20 อันดับแรกของโลกภายในปี 2572

“มองไปข้างหน้า โลกยิ่งเปลี่ยน โจทย์ยิ่งยาก ทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเตรียมการรับมือ การออกแบบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 จะมุ่งเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผ่านแนวทาง ซ่อมรากฐาน เลิกข้อจำกัด เสริมศักยภาพ และสร้างอนาคต”

ทาง 4 เป้าหมาย รื้อโครงสร้าง

“ดนุชา” กล่าวว่า ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 มีการกำหนด 4 เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย เป้าหมายแรก สร้าง Productivity เติบโตระดับประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบการผลิตและบริการ ผ่าน 3 ด้าน ได้แก่ พลิกโฉมโครงสร้างเศรษฐกิจรายสาขาให้สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ผนึกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี รวมถึงปฏิรูประบบการเงิน การคลัง และตลาดทุน

เป้าหมายที่ 2 สร้างภาคครัวเรือนขนาดเล็กลง แต่มีสมรรถนะสูง โปร่งใส ปลอดภัย ควบคู่กับปฏิรูปโครงสร้างภาครัฐ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น แก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายที่ 3 สร้างประชากรที่รองรับการเติบโตและมีสมรรถนะสูงขึ้น ยกระดับทักษะแรงงานที่มีผลิตภาพต่ำและสร้างเส้นทางไปสู่งานที่มีผลิตภาพสูง ตอบโจทย์ภาคการผลิต และเป้าหมายที่ 4 ปรับการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาโครงสร้างระบบไฟฟ้าและสมาร์ตกริด พร้อมปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ลงทุนแก้ปัญหาโครงสร้าง

ขณะที่ “ดร.เอกนิติ นิติทัณฑ์ประภาศ” รองนายกรัฐมนตรีและ รมว.คลัง กล่าวในหัวข้อ “พลิกโฉมเศรษฐกิจไทยบนฐานผลิตภาพและนวัตกรรม” ว่า เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน มีความเสี่ยง 4 ด้านสำคัญ ที่ต้องจับตา ได้แก่ 1.เศรษฐกิจไทยเติบโตต่ำลงอย่างต่อเนื่อง โดยก่อนวิกฤตปี 2540 เคยขยายตัวเฉลี่ยประมาณ 7% หลังปี 2540 ลดลงมาอยู่ประมาณ 4% ก่อนชะลอลงเหลือราว 3% และปัจจุบันแม้แต่ระดับ 3% ก็ยังทำได้ยาก ซึ่งถือเป็นสัญญาณชัดเจนของ “ปัญหาเชิงโครงสร้าง”

“สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากไทยไม่ได้ลงทุนในระดับที่เพียงพอมาเป็นเวลานาน ทำให้ฐานการผลิตและเครื่องจักรมีอายุมาก ขณะเดียวกันยังเผชิญโครงสร้างประชากรสูงวัย โดยประชากรอายุเกิน 60 ปี มีสัดส่วนประมาณ 20% หรือ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้น หากต้องการยกระดับศักยภาพการเติบโต จำเป็นต้องลงทุนทั้งเครื่องจักรใหม่และการพัฒนาคน พร้อมนำเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาเพิ่มผลิตภาพ”

ยัตินัยการคลังรับมือวิกฤตระลอกใหม่

2.เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันแตกต่างจากวิกฤตปี 2540 ซึ่งขณะนั้นประเทศไทยประสบปัญหาทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่างรุนแรงจนต้องลอยตัวค่าเงินบาท พร้อมกับเกิดวิกฤตสถาบันการเงิน แต่ปัจจุบันประเทศไทยมีทุนสำรอง มากกว่า 280,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อรวมฟอร์ตเวิร์ดอยู่ที่ประมาณ 300,000 ล้านดอลลาร์ สามารถรองรับการนำเข้าได้ประมาณ 10 เดือน ขณะที่ทุนสำรองสูงกว่านี้ต่างประเทศระยะสั้นประมาณ 2.5 เท่า

“หากประเทศไทยเผชิญวิกฤตรอบใหม่ ความเสี่ยงจึงไม่น่าจะเกิดจากปัจจัยในรูปแบบเดียวกับปี 2540 แต่จุดที่ต้องจับตาคือ ฐานะการคลัง หลังจากภาครัฐใช้มาตรการทางการคลังจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตโควิด-19 ดังนั้น การรักษาวินัยการคลังจึงเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญ เพื่อรักษาความเชื่อมั่นและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาพัฒนาไปสู่ความเสี่ยงด้านการคลังในอนาคต และต้องแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนและช่วยให้เอสเอ็มอีเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้น”

3.การกระจายรายได้ โดยเศรษฐกิจไทยมีขนาดเกือบ 20 ล้านล้านบาท แต่รายได้อาจกระจุกตัวสูง กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุด 20% มีส่วนแบ่งรายได้ประมาณ 50% ของประเทศ ขณะที่กลุ่มรายได้น้อยที่สุด 20% มีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึง 5% เรียกสถานการณ์ดังกล่าวว่าเป็นปัญหา “โตกระจุก จนกระจาย” และมองว่าโอกาสจากการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ต้องถูกส่งต่อไปถึงเอสเอ็มอีและแรงงานไทย ไม่ใช่หยุดอยู่เฉพาะบริษัทหรืออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และ 4.สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประเทศไทยกำลังเผชิญความผันผวนทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง จึงต้องเร่งลงทุนด้านการบริหารจัดการน้ำ พร้อมกับเดินหน้าเปลี่ยนผ่านด้านพลังงาน

ทั้งนี้ ประเทศไทยยังพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในระดับสูง ทำให้ความผันผวนของราคาพลังงานและสถานการณ์ในตะวันออกกลางสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยโดยตรง จึงต้องเพิ่มการใช้พลังงานสะอาดและทรัพยากรพลังงานภายในประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้า

“การแก้ปัญหาเศรษฐกิจไทยจึงต้องทำทั้ง ‘ซ่อม เสริม และสร้าง’ โดยซ่อมจุดอ่อนด้านเสถียรภาพและการคลัง เสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมและธุรกิจเดิม และสร้างเครื่องยนต์เศรษฐกิจใหม่ผ่านการลงทุน เทคโนโลยี และกำลังคนที่มีทักษะตรงกับความต้องการของตลาด”

โอกาสประเทศไทย-ผนึกเอกชน

“ดร.เอกนิติ” กล่าวอีกว่า การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์โลกกำลังสร้างโอกาสให้ประเทศไทย เนื่องจากบริษัทต่างชาติต้องการกระจายฐานการผลิตและห่วงโซ่อุปทานไปยังประเทศที่มีความปลอดภัยและมีเสถียรภาพ ไทยจึงต้องใช้จังหวะดังกล่าวดึงอุตสาหกรรมใหม่เข้าประเทศ อย่างไรก็ตาม การลงทุนใหม่ต้องเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายในประเทศ ทั้งการพัฒนาทักษะแรงงาน การสร้างงานคุณภาพ และการดึงเอสเอ็มอีไทยเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้รายได้จากการเติบโตกระจายไปสู่คนไทยในวงกว้าง

อุตสาหกรรมเดิมที่มีความแข็งแกร่ง เช่น เกษตรและอาหาร ต้องยกระดับไปสู่ Smart Agriculture และอุตสาหกรรมแปรรูปที่มีมูลค่าสูงขึ้น ต่อยอดฐานวัตถุดิบของไทยไปสู่อุตสาหกรรมที่กำลังเติบโต เช่น อาหารสัตว์เลี้ยง

“ดร.เอกนิติ” กล่าวว่า การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 นั้น ต้องทำร่วมกันกับภาคเอกชน โดยปัญหาของประเทศไทยไม่ได้อยู่ที่การขาดข้อมูลหรือเป้าหมาย แต่เป็นการทำงานแบบแยกส่วน รัฐบาลจึงนำกลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) มาใช้เป็นแพลตฟอร์มเชื่อมภาครัฐกับเอกชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

“หัวใจของการเปลี่ยนประเทศไทยรอบใหม่ จึงไม่ใช่เพียงการกำหนดแผน แต่ต้องทำให้ภาค รัฐ เอกชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนไปด้วยกัน เพื่อคว้าโอกาสจากการ เปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก และเปลี่ยนการลงทุนใหม่ให้กลายเป็นการเติบโตที่ส่ง ประโยชน์ถึงแรงงาน เอสเอ็มอี และประชาชนไทยในวงกว้าง”